

**Biblioteca ASTRA,
Corpul B**

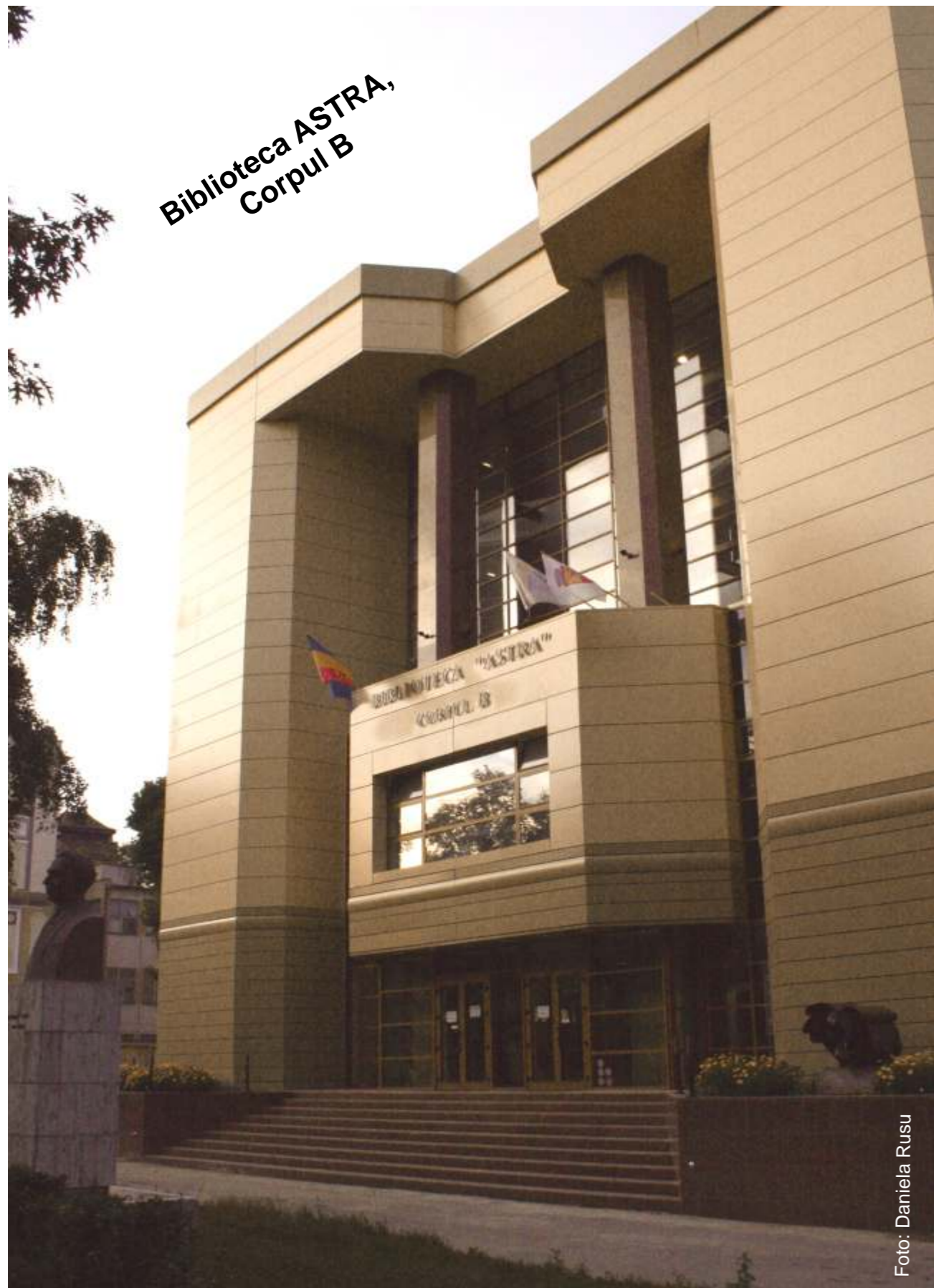
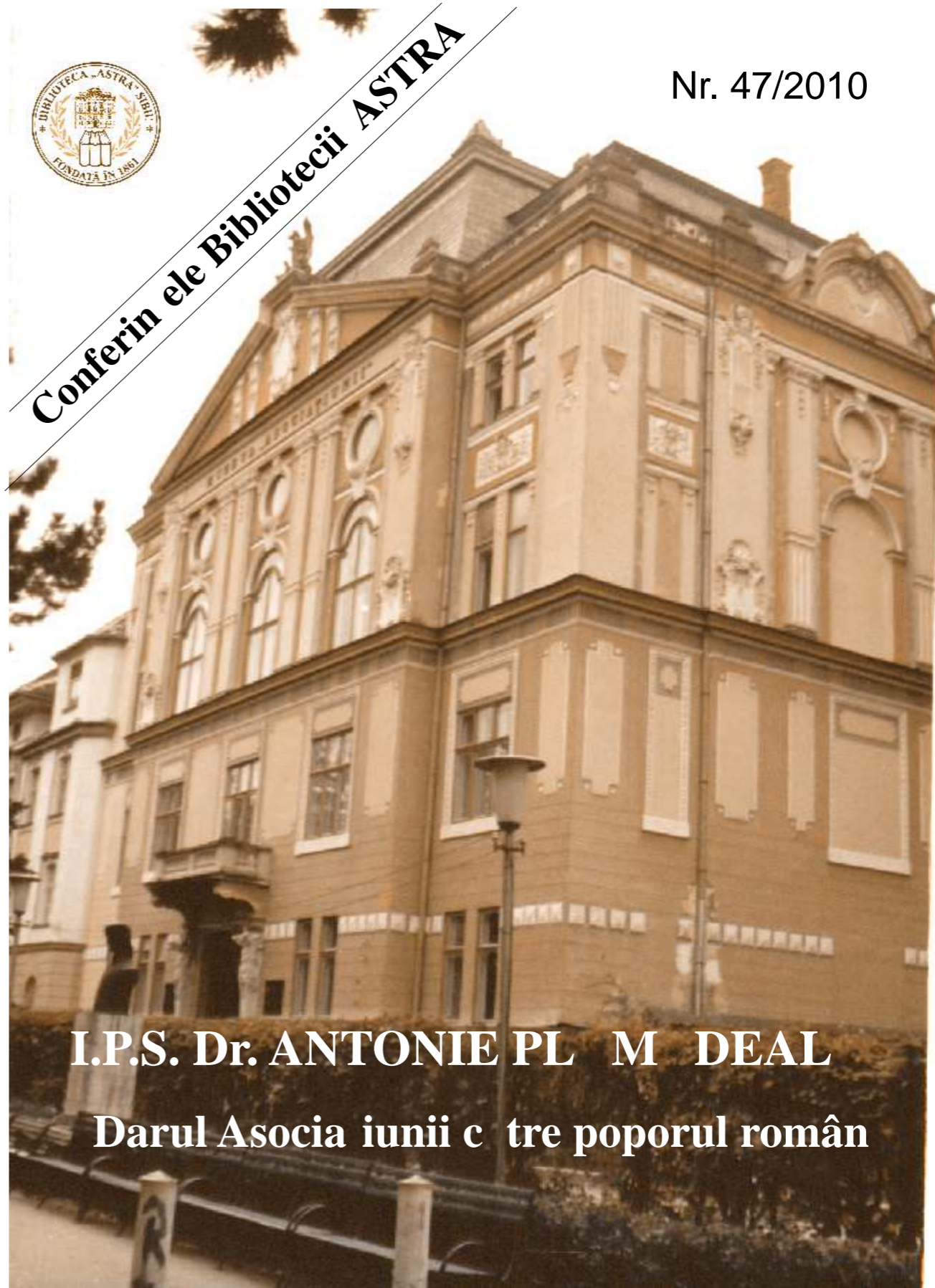


Foto: Daniela Rusu



Conferințele Bibliotecii ASTRA

Nr. 47/2010



**I.P.S. Dr. ANTONIE PL M DEAL
Darul Asocia iunii c tre poporul român**

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

Conferințele ASTREI:

Î.P.S. Dr. Antonie Plămădeală, mitropolitul Ardealului:

Darul Asociațiunii către poporul român

Coordonatorul colecției: Onuc **Nemeș-Vintilă**
Grafică copertă: Daniela **Rusu**
Editor: Ioana **Butnaru**
Tehnoredactare: Maria **Bădilă**
Lucrare realizată la tipografia Bibliotecii ASTRA
Tiraj: 15 exemplare

*Versiunea în format electronic a conferinței se află la Biblioteca ASTRA,
Compartimentul Colecții Speciale*

CONSILIUL JUDEȚEAN SIBIU
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

Str. G. Barițiu, nr. 5-7, cod 550178
Sibiu, ROMÂNIA
Tel.: +40 269 210551, +40 369 561731, fax: +40 269 215775
Web: <http://www.bjastrasibiu.ro>, e-mail: bjastrasibiu@yahoo.com

ISSN: 1843 - 4754



Î.P.S. Dr. Antonie Plămădeală

Anii de viață: 17.09.1926 – 29.08.2005

Anii de păstorie la Sibiu: 1982 - 2005

Din această serie au apărut conferințele:

Octavian Paler	<i>Autoportret într-o oglindă spartă</i> (nr. 1)
Constantin Noica	<i>Eminescu – omul deplin al culturii românești</i> (nr. 2)
Horia Bernea	<i>Evocat de: Andrei Pleșu, Sabin Adrian Luca, Ion Onuc Nemeș</i> (nr. 3)
Rodica Braga	<i>Anul 2000. Simple exerciții de sinceritate</i> (nr. 4)
Mircea Braga	<i>Întoarcerea ex- librisului</i> (nr. 5)
Ion Agârbiceanu	<i>Către un nou ideal – 1931-</i> (nr. 6)
Ion Agârbiceanu	<i>Necesitatea din care a răsărit <<ASTRA>></i> (nr. 7)
Inaugurarea Bibliotecii ASTRA, Corpul B, 1 ianuarie 2007	(nr. 8)
Pr. acad. Mircea Păcurariu	<i>– Mitropolitul Andrei Șaguna – 200 de ani de la naștere</i> (nr. 9)
Ioan Lupaș	<i>Viața și activitatea lui Gheorghe Barițiu</i> (nr. 10)
Victor V. Grecu	<i>Dreptul limbii</i> (nr. 11)
Antonie Plămădeală	<i>A plecat și Constantin Noica</i> (nr. 12)
Giovanni Ruggeri	<i>Muzeul de Icoane pe Sticlă din Sibiel</i> (nr. 13)
Dorli Blaga	<i>În ciuda vremurilor de atunci, viața lui Blaga la Sibiu a fost frumoasă și luminoasă</i> (nr. 14)
Octavian Goga	<i>La groapa lui Șaguna</i> (nr. 15)
George Banu	<i>Actorul european</i> (nr. 16)
Rita Amedick	<i>Podoabe pentru o sfântă a săracilor</i> (nr. 17)
Basarab Nicolescu	<i>Întrebări esențiale despre univers</i> (nr. 18)
Vasile Goldiș	<i>La mutarea bustului lui G. Barițiu în fața Muzeului Asociațiunii</i> (nr. 19)
Eugen Simion	<i>Constantin Noica – arhitectura ființei</i> (nr. 20)
Jan Urban Jarnik	<i>Un prieten sincer al poporului nostru</i> (nr. 21)
Al. Dima	<i>George Coșbuc în Sibiu</i> (nr. 22)

Octavian Goga	<i>Țăranul în literatura noastră poetică</i> (nr. 23)
Răzvan Codrescu	<i>Doctorul Nicolae C. Paulescu sau Știința lui Scio</i>
	<i>Deum esse</i> (nr. 24)
Victor V. Grecu	<i>Identitate. Unitate. Integrare – în spectrul</i>
	<i>globalizării</i> (nr. 25)
Remus Rizescu	<i>Compozitorul slovac Jan Levoslav Bella și Sibiul</i>
	(nr. 26)
Teodor Ardelean	<i>Limba înainte de toate și în toate</i> (nr. 27)
Andrei Șaguna	<i>Românii s-au zbatut mai mult pentru limbă decât</i>
	<i>pentru viață</i> (nr. 28)
Andrei Bârseanu	<i>Asociațiunea nu va face literatură și știință, ci</i>
	<i>numai va sprijini literatura și știința</i> (nr. 29)
Iuliu Moldovan	<i>Problema Munților Apuseni</i> (nr. 30)
Ion Duma	<i>Eminescu și românii din Ungaria</i> (nr. 31)
Vasile Ladislau Pop	<i>„Luptele politice nu numai că ne-au răpit timpul,</i>
	<i>dar au înstrăinat frați de către frați”</i> (nr. 32)
Vasile Ladislau Pop	<i>“Numai lumina, numai cultura ne poate mântui:</i>
	<i>cultura și lumina trebuie să ne dea putere în brațe,</i>
	<i>ca să ne știm apăra viața, și minte și înțelepciune</i>
	<i>spre a ne ști conserva și înmulți cele trebuincioase</i>
	<i>întru susținerea vieții”</i> (nr. 33)
Vasile Ladislau Pop	<i>«(...)În loc de a trage unii într-o parte, alții în alta,</i>
	<i>în loc de a lucra unii spre stricarea și slăbirea</i>
	<i>altora ca să ne ridicam persoanele noastre (...)</i>
	(nr. 34)
Sebastian Stanca	<i>Pastelele lui Alecsandri</i> (nr. 35)
Andrei Bârseanu	<i>„Oamenii mari se cunosc după seriozitatea cu care</i>
	<i>tratează chiar și lucrurile mici”</i> (nr. 36)
Andrei Șaguna	<i>„Suntem fiii unei patrii umane, culte și</i>
	<i>constituționale”</i> (nr. 37)
George Barițiu, Iacob	<i>“Nici unu poporu care nu cultiva artile si</i>
Bologa	<i>industri'a, nu are dreptu a se numerá intre poporale</i>
	<i>civilisate”</i> (nr. 38)
Acad. Radu P. Voinea	<i>Asociațiunea a avut un rol important în realizarea</i>
	<i>unității spirituale și naționale a tuturor românilor</i>
	(nr. 39)

- Vasile Ladislau Pop** *„Asociațiunea nutrește și conservă spiritul național, cultivă și conservă limba și prin aceasta existența națională”* (nr. 40)
- Iacob Bologa,
dr. D. P. Barcianu
Iacob Bologa** *Înființarea unei școli române de fete în Sibiu* (nr. 41)
- Iacob Bologa,
dr. D. P. Barcianu
Iacob Bologa** *Numai dezvoltarea facultăților spirituale, numai luminarea minții, numai cultura cea adevărată, norocesc, fericesc pe om, va noroci și va ferici pe poporul român* (nr. 42)
- Iacob Bologa,
dr. D. P. Barcianu
Iacob Bologa** *Asociațiunea pentru înaintarea în cultură a femeii române* (nr. 43)
- Iacob Bologa** *Poporul român singur prin cultură poate să se înalțe la acea vază și demnitate care l-ar putea mântui de nenumăratele rele ce-l apasă* (nr. 44)
- George Barițiu** *Asociațiunea este de nespus folos nu numai pentru români ci și pentru popoarele conlocuitoare* (nr. 45)
- Antonie Plămădeală** *Raport general asupra stării Asociațiunii, 1889* (nr. 46)
- Antonie Plămădeală** *Darul Asociațiunii către poporul român* (nr. 47)

Î.P.S. Dr. **ANTONIE PLĂMĂDEALĂ**,

Arhiepiscop și Mitropolit

„TRANSILVANIA“ – 125 de ani
DARUL ASOCIAȚIUNII CĂTRE POPORUL ROMÂN*

Acum 125 de ani când lua ființă la Brașov revista „Transilvania“, **Asociațiunea** intra în al șaptelea an de existență. ASTRA a fost în Transilvania ca un **Pom al vieții**, precum a fost **Pomul vieții** în universul în care Dumnezeu începuse să pună ordine după ce inaugurase creația (Gen. II, 9). Din acest pom au odrăslit **Despărțămintele ASTREI** și **Adunările generale** programate cu bun discernământ tot în alte orașe, apoi **Biblioteca, Muzeul, Expoziția, Școala civilă de fete** care va deveni mai apoi **Școala Superioară de fete** (1880), **Cursurile pentru analfabeți, Trupa de Teatru**, colecțiile sub generice precum „**Biblioteca populară**“, „**Biblioteca tineretului**“, „**Biblioteca Vasile Stroescu**“ până la revistele mai aproape de noi „**Gând românesc**“, „**Revue de Transylvanie**“ și „**Țara noastră**“.

Toate au fost ramuri ale **Asociațiunii**. Din 1862 au început să apară **Analele**. Acestea s-au transformat în 1868 în revista „**Transilvania**“, fiica frumoasă, deșteaptă și pururea tânără – de mai multe ori reîntinerită ca „**viteazul din poveste**“ – a fost darul **Asociațiunii** către poporul român. Așa au gândit-o întemeietorii: „**O foaie periodică în stil popular care să nu**

* Comunicare la a 125-a aniversare a revistei „Transilvania“, rostită în Biblioteca ASTRA Sibiu, la 2 iulie 1994

lipsească din nici o casă românească“. Așa o dorea baronul Ladislau Pop încă din 1867 (v. *Transilvania*, 4, 1936, p. 255) când începuse să se contureze în mintea lui.

Mai pe urmă „**stilul poporal**“ a fost părăsit, mai ales Barițiu transformând revista aproape într-un „Magazin istoric“. A fost certat prin 1872 de colegii de condei, dar Barițiu credea în puterea și rolul documentelor, cu privire la vechimea și originea românilor și cu privire la drepturile lor asupra vetrei strămoșești ceea ce, în epocă, era mai mult decât o opțiune asupra unei anumite direcții de preocupări. Era o datorie. Nu fără îndreptățire s-a propus la un moment dat publicarea a două reviste, din care una să publice documente.

Numele celor care au condus „*Transilvania*“ în acești 125 de ani, de la George Barițiu la Mircea Tomuș și Ion Mircea cu ultima echipă, Mircea Ivănescu, Sorin Dumitrescu, Lucian Filip, Doina Dumitrescu și Ioan Mețiu, sunt și nume de orientări date, succesiv, revistei, precum remarca într-un „*Argument*“ Ion Mircea (*Transilvania* 1 – 2, 1991, p. 1). Cu greu ar putea cineva, în puține cuvinte, să cuprindă o sută douăzeci și cinci de ani de idei, de intenții de orientări, de programe izvorâte din mințile luminate ale celor care au răzbit prin vremi de mână cu „*Transilvania*“. Și prin ce vremi! Revista a reluat o memorie aproape bimilenară, mereu vie și adusă la zi, a fost depozit și tezaur de înscrisuri scumpe, doveditoare de drepturi ale neamului românesc din *Transilvania*, mai ales. A fost în mâna redactorilor ei și ca un detector de mine așezate în calea dezvoltării culturale, economice și politice a românilor, dar și o lanternă luminând perspective apropiate și depărtate, împărtășind lumina încrederii în destinul nostru și speranța în mai bine. În biruința binelui și a adevărului.

Degeaba am încerca să desprindem din copertile „*Transilvaniei*“ din acești 125 de ani, teme preferențiale sau, mai importantul din mai puțin

importantul. Ar fi greu, deși migala erudiților ne-ar putea oferi sinteze spectaculoase cum, probabil, o vor face mulți și la simpozionul care va urma. Cu atât mai spectaculoase, cu cât ar investiga și ar adânci domenii mai particulare. Eu aș zice că, privind global biblioteca alcătuită în cei 125 de ani din numerele „Transilvaniei“, ea ar putea fi considerată ca adunând la un loc o **stare de cultură**. Cultura, se știe, adună la un loc de toate. Se alcătuește din toate. Și se răsfrânge în toate și peste toate.

Ieri am citit, cu emoție, aproape în întregime, primele 25 de numere din anul întemeierii, 1868. Am vrut să aflu, mai ales, încotro se îndreptau preocupările epocii. Ce anume îi interesa pe români? Spre ce direcții li se îndruma interesul? Voi aminti câteva, în ordinea în care se află în revistă:

Ideile fundamentale ale economiei naționale (nr. 1 și urm.), **Culegere de documente istorice**, de George Barițiu (nr. 1 și urm.), **O privire fugitivă peste Literatura română și lipsa unei istorii critice a literaturii române**, de Justin Popfîu (nr. 2, și urm.) ș.a.

George Barițiu inaugurează în nr. 4 o rubrică istorică numită „Clio“ cu prezentarea unei vaste bibliografii străine privind pe valahi. Urmează studii de „**Istorie naturală**“ (nr. 6), recenzii, poezii, un discurs al lui Gh. Asachi la aniversarea lui Vasile Lupu, întemeietorul școalelor române din Moldova, „**Date statistice despre instrucțiunea publică din România**“ (nr. 7), o prezentare a „Convorbirilor literare“ (de G. Barițiu), „**Despre Istoria Transilvaniei după Com. Emeric Mikó**“ (nr. 9 și urm.), studiu critic de G. Barițiu, „**Comerțul antic și comerțul modern**“ (nr. 9, 1991). Un studiu lung și frumos publică în patru numere tot G. Barițiu, sub titlul „**Din datinile vechi ale Transilvaniei**“ (nr. 13 – 16), iar Dr. P. Vasici „**Despre medicina cu respect la poporul românesc**“ (nr. 17 – 19). Se face loc și unor texte din „**Arhiva istorică a României**“ a lui B. P. Hașdeu (nr. 18 – 19). Mai publică

8..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

poezii Iosif Vulcan, iar D. Bolintineanu publică o dramă în versuri „**Constantin Brâncoveanu**“.

Mă opresc aici. Am făcut doar un scurt exercițiu de răsfoire pentru cei care n-au avut prilejul să aibă în față aceste numere din primul an de apariție. Cred că simpla enumerare de titluri ne-a putut face să înțelegem ce se aștepta în epocă și ce a însemnat revista chiar de la începutul ei. Registrul larg de preocupări, cultură, artă, economie, istorie, a fost menit să deschidă mintea românilor și calea spre luminare și progres, deodată cu deșteptarea și întărirea conștiinței de sine și a demnității naționale. În nr. 15, din 15 iulie 1868, George Barițiu reproduce un text al preotului D. Țichindeal, revelator cu privire la întemeierea **Societății „Transilvania“ pentru ajutorul studenților români din Transilvania și părțile ei**, dar și pentru scopurile Revistei „Transilvania“: **„Mintea, mărită nație daco-românească în Banat, în Țara Românească, în Moldova, în Ardeal, în Țara Ungurească. Mintea! Când te vei lumina cu învățătura, cu luminatele fapte bune te vei uni. Mai aleasă nație pe pământ nu va fi înaintea ta“** (p. 355).

Printre scopurile „sublime“ ale „**Societății Transilvania**“ se arăta și **„strângerea legăturilor de frăție între junimea studioasă din toate părțile României“** (Transilvania, nr. 15, 1868, p. 357). Afirmare a conștiinței unității de neam.

Nu mă pot opri, omagiind astăzi pe primul redactor al „Transilvaniei“ George Barițiu, să nu vă readuc în memorie un text al său, publicat în nr. 12 din 1 iunie 1868. El se întreabă: **„Pentru ce tocmai transilvănenii (transilvanii, zice el) sunt datori să-și adune ei înșiși documentele și să-și scrie istoria patriei ?“** Și răspunde: **„Pentru că străinul nu cunoaște și nu simte patriotismul transilvan. Străinul va ști să compună un schelet minunat, după toate regulile istoriografiei; el însăși abia va fi în stare de**

a-l încarna, cum am zice, a-i insufla viață, a-i da coloritul și expresiunea cerută. Transilvanul trebuie să fie istoriograful Transilvaniei, și încă om din timpul trecut. Bucuria și durerea o va ști descrie numai acela ce o a simțit în inima sa. Amoarea patriei o va simți numai acela care are dreptul a-și numi cutare bucată de pământ patria sa. Numai acela ne va putea da istoria patriei, „în a cărui inimă trăiește sufletul timpului trecut“ (p. 269 – 270). Putem bănuși în acest text adâncul năduf polemic cu istorici străini care, atunci ca și azi, ne făceau ei istoria! Tare aș vrea ca aceste cuvinte să găsească astăzi ecoul potrivit peste Prut: românul basarabean să-și facă el istoria, nu străinii și înstrăinații.

Transilvania toată, cu tot trecutul, cu toate problemele, cu toată simțirea, limba și credința ei, s-a aflat de la început și de-a lungul celor 125 de ani, în „Transilvania“. Toți s-au străduit în timpuri grele din trecut, ca și din ultimii aproape 50 de ani, să rămână credincioși mesajului lui Șaguna, Cipariu și Barițiu, **întemeietorii**. În paginile „Transilvaniei“ Biserica românească din cele două strane a trăit în bună pace. Întemeietorii înșiși erau din ambele strane, dar acest lucru abia dacă se menționa pe undeva. În primul an de apariție a revistei, Barițiu nici nu și-a trecut numele de director sau redactor. Pe culmile idealului național unitatea a fost întotdeauna deplină. Un bun exemplu și pentru azi.

M-am bucurat să găsesc prezent în „Transilvania“ în anul 1920, la trei ani după moartea sa și la doi ani după Unirea din 1918, numele lui Alexe Mateevici și neegalata lui poezie „**Limba noastră**“, cu o prezentare de Nichifor Crainic (p. 804 – 806). Poeziile despre limbă ale lui G. Sion (p. 85), I. Văcărescu (p. 61) s-au aflat în primul an de apariție a „Transilvaniei“.

„**Transilvania**“, ca și „**Telegraful român**“, ca și „**Tribuna**“, a cuprins în paginile ei pe românii de pretutindeni. Nu se putea să nu se ocupe și

10..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

de **Vasile Stroescu** (p. 205, din 1920) despre care nu cred să existe transilvănean cult, care să nu știe cine a fost.

Existența „Transilvaniei“ acopere patru generații. A intrat în a cincea. Nu mi-am putut acorda timp – cine mai are azi timp, mai ales să asculte! – pentru o mai lungă incursiune pe parcursul vieții ei. O urmăresc acum, în forma nouă, cu interes, și particip sufletește la eforturile ei de a se plasa în inima interesului public și a problemelor culturale și spirituale ale vremii. Buna informare istorică, înțelegerea sufletului omenesc, cel încă „dosădit și obidit“, cum spune un text religios, strecurarea corabiei printre stâncile pasiunilor și ale egoismelor, ale răului și ale răutății, păstrarea echilibrului în folosirea cuvântului, sunt semne bune pe care revista se străduiește să le ofere cu înțelepciune. Izvorăște dintr-o tradiție care o îndeamnă să curgă lin și frumos, să bucure, să lumineze, să împace, să fie creatoare, să fie așteptată, precum din Liban mireasa.